

گلستان نغمه‌ها ۲

جلد دوم

نظم تصانیف و ترانه‌های

محمد، حبیری

ویراستارهای ری

نگارش:

فرشید فرهنگد حسن زاده

[illegible]

نام کتاب: گلشن غم، ۲ جلد، ۶۰۰ (انت تصانیف و تراجم‌های محمد حیدری)
ویدیو سازهای زهی

نکاشی: فرید فرہند حسن زادہ

نکات

شاپر: ۵-۱-۶۹۸۵-۹۷۹

طرح جلد: مہار سدا

تیرا: ۱۰۰ جلد

سال نشر: ۱۳۹۶

نویسٹ چاپ: اول

قیمت باسی دی: ۲۷۰۰۰ تومان

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

مرکز بخش :

اونگ

تهران، خیابان بهارستان، جنب بیمارستان طرفه، بلاک ۱۲۸، کد پستی: ۱۱۴۹۸۴۷۶۱
تلفن: ۷۷۳۵۸۳۴-۷۷۳۴۵۷۱ فکس: ۷۷۴۷۱۴۳

بنام خدا

وقتی نگاهی اجمالی و گذرا به سیر تحول تصنیف و ترانه سازی در دهه های گذشته میگردانیم با اندکی تأمل به این نکته می‌رسیم که این تصانیف و ترانه های ساخته شده توسط ملودی سازان و تصنیف سازان با ذوق علاوه بر سادگی و روانی در جملات داری تنوع و زیبایی و احساس و هر کدام دارای فرم و چهارچوب منحصر به فرد خود از لحاظ ملودی میباشند که این مجموعه ی وسیع و متنوع از ملودی ها علاوه بر آن که با گذر زمان همواره تازگی خود را برای مخاطبین و مردم حفظ کرده، بررسی آنها از لحاظ فرم ملودی سازی میتواند به عنوان مرجع جامعی برای محققین و آهنگسازان و دانشجویان این رشته قرار گیرد و باعث ارتقاء سطح کیفی و بهبود سطح آهنگسازی بخصوص ملودی سازی در بین آنها شود.

از بین تنی چند از اساتید انگشت ساز این رشته که به حق آثار ماندگاری در زمینه ی آهنگسازی در فرم تصنیف و ترانه از خود به جای گذاشته است محمد حیدری است که اغلب با موتیوهای ساده بیشتر در وزن $\frac{6}{8}$ نقطه دار (نقطه روی چنگ، این با دوم ضرب اول یا دوم) که اغلب در فرم رنگ استفاده میشود یا موتیو های متنوعی در وزن $\frac{2}{4}$ رکیات بسیار متنوع و بدیعی ساخته است که حاکی از ذوق، قریحه و خلاقیت ایشان در زمینه ی خلق ملودی میباشد.

و زمانی که این احساس و ذوق با سواد ایشان در زمینه ی موسیقی ایرانی و غربی میآمیزد (لازم به ذکر است که ایشان زمانی از اساتید به نام هنرستان موسیقی ایران به همراه اساتید دیگر چون هوشنگ ظریف و ... و سرپرست یکی از ارکستر های وزارت فرهنگ و هنر سابق به همراه زنده یاد استاد فرامرز پایور بودند) منجر به این میشود که این آثار با گذشت زمان رنگ کهنگی به خود نگرفته و

چه از نقطه نظر فنی برای متخصصین و چه از نظر جذابیت برای عوام همیشه جایگاه خاصی داشته باشند.

ملودی های محمد حیدری نشأت گرفته از ردیف موسیقی ایرانی و استفاده از گام ها و ریتم های رنگ گونه ی ردیف موسیقی و تلفیق آن با آرایه های موسیقی غربی نظیر آرپژ ، پاساژ و پرش تنها می باشد که بدین ترتیب ایشان را میتوان در ردیف ملودی سازانی قرار داد که از نظر تنوع در فن ملودی سازی دارای ابعاد گسترده و در عین حال متضاد می باشد که از این نظر در مقایسه با ملودی سازان دیگر تقریباً منحصر به فرد می باشد. به طوریکه برخی از ساخته های ایشان کاملاً در فضای موسیقی ایرانی و ریتم های مشتق شده از رنگ ایرانی با وزن $6/8$ نقطه دار و بافت اونسون (تک صدایی) می باشد و برخی با الگوهای ریتمیک موسیقی غربی و در فضای گام های مازور و مینور و فریزین (شور یونانی) به همراه پاساژ آرپژ و وزن های $2/4$ و موتیو هایی شبیه الگوهای ریتمیک موسیقی دوره ی باروک و بافت چند صدایی می باشد ، بعضی در وزن $6/8$ با سرعت پایین در گام ها و دستگاه های ایرانی با موتیو هایی شبیه ملودی های سنگین برنامه ی گلها با ارکستراسیون زهی و مضرابی و بافت دو صدایی و برخی دیگر نغمات رمانتیک گونه و عاشقانه با سرعت پایین در وزن های $6/8$ یا $2/4$ در گام های غربی ساز بندی زهی به همراه گیتار و فلوت به طوریکه به سختی میتوان انگاشت که هر چهار سبک ملودی را یک ملودی ساز ساخته اند .

زنده یاد محمد حیدری علاوه بر ذوق سرشار در زمینه ی ملودی سازی در نواختن سنتور که ساز تخصصیشان می باشد هم دارای مهارتی بسزا و سبک مشخص و منحصر به فردی بودند به طوری که تعدادی از اساتید سرشناس و صاحب سبک سنتور امروز منجمله استاد مجید کیانی ، اسماعیل تهرانی ، مینا افتاده و ... زمانی بطور مستقیم از شاگردان ایشان بوده اند و برخی دیگر از اساتید

سرشناس امروز سنتور هم نظیر زنده یاد پرویز مشکاتیان از سبک نوازندگی ایشان به طور غیر مستقیم در سنتور بهره جسته اند.

حقیر ارادت خاصی همواره به ایشان داشته و تحت تاثیر ملودیهایشان بوده ام که به نظر اینجانب آثار ایشان به لحاظ درونی سرشار از مهربانی و برخاسته از روح لطیفشان میباشد. ولی از کم اقبالی هیچ گاه سعادت دیدار و حضورشان را نیافتم و از طرفی حس کردم مجموعه ی آهنگ های وسیع ایشان که از لحاظ فرم و تنوع بسیار بدیع میباشد و با اینکه چند دهه از ساخته شدن آنها میگذرد با این حال سرشار از سوز و سرزندگی میباشد و تا کنون کمتر در کتابی به آن پرداخته شده است تصمیم گرفتم جلد دوم (حاضر را این مجموعه یعنی گلستان نغمه ها را به ایشان اختصاص داده تا هم علاقه مندان و دوستداران با آثار ایشان به صورت نوشتاری دسترسی داشته باشند و هم پژوهشگران و آهنگسازان بتوانند این آثار را مورد بررسی قرار داده و به عنوان یک سبک مشخص ملودی سازی در آثار خود بکار گیرند.

درخاتمه ضمن تشکر فراوان از هنرمند ارجمند و ستاد گرامی جناب داوود گنجی ای که علاوه بر اینکه ایشان از هنرمندان و پیشکسوتان موسیقی ایران هستند، از با سابقه ترین مسئولین محترم وزارت ارشاد نیز میباشند که زمینه ی ارائه ی آثار موسیقایی منجمده این اثر را فراهم میاورند، هنرمند گرامی شهاب مناجهت راهنمایی های لازم برای تایپ نت های کتاب، مرست عزیز شایا صادقی که اسم کتاب (گلستان نغمه ها) را انتخاب کرده اند و همچنین دوست هنرمند آریا اخلاصی جهت تهیه ی ساز برای اجرای این آثار کمال تشکر را داشته باشم.

لازم به ذکر است که چون این کتاب برای ساز های زهی تنظیم شده تنالیت ی بعضی از آهنگ های ایشان که بر اساس وسعت صدای خواننده در گام های دور تر مثل دو مینور یا فا دیز مینور میباشد برای سهولت نوازندگی به گام های نزدیک تر مثلاً مینور یا سل مینور انتقال داده شده

ضمن اینکه این گام های انتقال داده شده بعضاً با تنالیه ی گام های ساز های مضربایی یکی است . به طوریکه تمام قطعات این مجموعه با کوک می لا ر سل یعنی کوک اصلی ویلن قابل اجرا می باشد ولی به نظر حقیر بهتر است آهنگها ی نوشته شده در تنالیه ی سل مینور با کوک ر لا ر سل اجرا شوند .

فرشید فرهمند مهرماه ۹۵

www.ketab.ir

فهرست

ساقی ۱۲-۱۳	قفس ۵۴
سرگذشت ^۱ ۱۴-۱۵	قلب من ۵۵-۵۶
سرگذشت ^۲ ۱۶-۱۷	قلندر ۵۷-۵۸
سکوت ۱۸-۲۰	قناری ۵۹-۶۰
سوره‌ی احسان ۲۱-۲۲	کبوتر خوش خبر ۶۱-۶۲
سوغاتی ۲۳-۲۵	کبوتر عشق ۶۳-۶۵
شب میخونه ۲۶-۲۷	کوجولو ۶۶-۶۹
صفت خیر عزیز ۲۸-۳۰	
صفا ۳۱-۳۲	کبه‌های مستی ۷۰-۷۱
طلاق ۳۳-۳۴	گل بانو ۷۲-۷۳
عجب صبری خداداد ۳۵-۳۷	گل ۷۴-۷۵
عزیز راه دور ۳۸-۴۱	گله ۷۶-۷۷
عشق من ۴۲-۴۳	گاه بی گاهی ۷۸-۷۹
عید من و تو ۴۴-۴۵	لجند ۸۰-۸۱
غزل خوان ۴۶-۴۸	مارا باش ۸۲-۸۳
غزل طراوت ۴۹-۵۰	مادر ۸۴-۸۶
قدر محبت ۵۱-۵۲	مثل گذشته هان نیست ۸۷-۸۸
قصر ۵۳	محض رضای خدا ۸۹-۹۰

هسفر ۱۳۵-۱۳۶

هوای یار ۱۳۷-۱۳۹

هوس باز ۱۴۰-۱۴۱

هوس ۱۴۲-۱۴۴

وای بر من ۱۴۵-۱۴۶

یادته؟ ۱۴۷-۱۴۸

مرا به خاطر بسیار ۹۱-۹۳

مرد من ۹۴-۹۵

مسافر ۹۶-۹۷

مقدس ۹۸-۹۹

من دیکه حوصله‌ی عاشقی روزگار ۱۰۰-۱۰۲

مناجات ۱۰۳-۱۰۴

منز آنکه برای تو می ۱۰۵-۱۰۶

میخونه^۱ ۱۰۷-۱۰۸

میخونه^۲ ۱۰۹-۱۱۱

نار فقی ۱۱۲-۱۱۳

نازینر ۱۱۴-۱۱۵

نامه ۱۱۶-۱۱۷

نامهربانی ۱۱۸-۱۱۹

نشانه ۱۲۰-۱۲۳

نگاه آتشین ۱۲۳-۱۲۵

نکو که دلگرم آب شد ۱۲۶-۱۲۷

نماز عشق ۱۲۸-۱۳۰

نهی الی ۱۳۱-۱۳۳

نورسیده ۱۳۳-۱۳۴